

Cengiz GÖKMEN

Yabancı kişilerce Türkiye de açılan şube, irtibat bürosu ve iş yerlerinin Ticaret Hukuku ve Vergi Hukuku yönünden irdelenmesi

Yabancı gerçek ve tüzel kişiler, yabancı sermayeli bir şirket kurarak faaliyette bulunabildiği gibi yurtdışında kurulu işyerlerine bağlı olarak Türkiye'de şube, irtibat bürosu, işyeri açabilmektedirler.

Yazımızın konusu Türkiye'de yabancı kişilerce kurulacak şirketler değil yabancılar tarafından Türkiye'de açılacak işyeri, irtibat büroları ve şubeler oluşturmaktadır.

KVK'nun "Dar Mükellefiyet" başlıklı 11. maddesinde "Birinci maddede yazılı kurumlardan kanuni ve iş merkezlerinden her ikisi de Türkiye içinde bulunmayanlar yalnız Türkiye'de elde ettikleri kazançtan üzerinden vergilendirilirler" hükmü yer almaktadır.

Kanuni merkez ve iş merkezi kavramları KVK'nun 10. maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre kanuni merkez: Vergiye tabi kurumların esas nizamname veya mukavelenamelerinde gösterilen merkezdir. İş merkezi ise: İş bakımından muamelelerin bilfiil toplandığı ve idare edildiği merkezdir.

Türkiye'de Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre işyeri olan veya daimi temsilci bulunduran yabancı kurumlar tarafından bu yerlerde veya bu temsilciler vasıtasıyla yapılan ilerden elde edilen kazançlar, Türkiye'de kurumlar vergisine tabi tutulur.

Yabancı gerçek ya da tüzel kişilerce Türkiye'de Şube açılması:

4875 sayılı Kanununun 2'inci maddesine göre kanuni ve iş merkezi yurt dışında bulunan kurumlar tarafından Türkiye'de şube açılabilir. Yabancı kurumlar tarafından Türkiye'de şube açılması hiçbir izne tabi değildir. Bu nedenle şube açılışı için eskiden olduğu gibi Hazine Müsteşarlığından izin alınmasına gerek bulunmamaktadır.

Yabancı uyruklu şirketler Türkiye'de şube açmak istedikleri takdirde aşağıdaki belgelerle Sanayi ve Ticaret Bakanlığına (İç Ticaret Genel Müdürlüğü) müracaat ederler.

1. Şirket veya vekili tarafından yazılan dilekçe (Bu dilekçenin şirketin ünvanı, kuruluş tarihi, uyuşu, sermayesi, Türkiye vekilinin adı soyadı adresi ve uyuşu, vekilin T.C. hudutları dahilinde yapacağı işlerden kanun ve mevzuat hükümlerine uyacağı, şubenin adresi gibi bilgileri ihtiva etmesi gerekmektedir.),
2. Asıl ve tercüme edilmiş bir nüsha şirket ana sözleşmesi,

3. Asıl ve tercüme edilmiş bir nüsha şirketin yetkili organının şube açma kararı,
4. Şirketin nerede, ne zaman ve hangi devletin kanunlarına göre kurulduğuna ilişkin kayıtları içeren kuruluş evrakı ile halen faaliyetini sürdürdüğüne dair faaliyet belgesinin asıl ve tercüme edilmiş bir nüshası,
5. Asıl ve tercüme edilmiş iki nüsha Türkiye vekiline verilmiş bulunan vekaletname (Bu vekaletnamede vekilin özellikle; şirket ana sözleşmesinde gösterilmiş olan işlemleri yerine getirme, şirketi temsil etme, şirket adına yapılacak işlerden doğacak davalarda şirketi davacı, davalı ve üçüncü şahıs sıfatı ile tüm mahkemelerde temsil etme, geçici olarak Türkiye'den ayrılması halinde sahip olduğu yetkilerle vekil tayin etme, merkez şubeye bağlı olarak açılacak tali şubelere vekil tayin etme konularında yetkili bulunduğu belirtilmesi gerekmektedir.),
6. Türkiye vekili yabancı uyruklu ise, çalışma izninin ve ikamet belgesinin noter tasdikli birer örneği,

Yukarıda açıklanan 2, 3, 4 ve 5 numaralardaki yazılı belgelerin şirketin mensubu olduğu devlet noterince ve o yerdeki Türk Konsolosluğunca, Türkiye'deki Dışişleri Bakanlığı'nca veya Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı çerçevesinde hazırlanan Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi hükümlerine göre onaylanmış olması ayrıca bu tasdik şerhlerinin, anılan belgelerin noterden Türkçe tercümelerinde de yer alması gerekmektedir.

Merkez şubeye bağlı tali şubelerin açılması, Türkiye Vekili'nin değiştirilmesi, şube unvan, faaliyet konusu ve adresinin değiştirilmesi, şube sermayesinin artırılması ve şubenin tasfiyesi gibi işlemlerde anılan Bakanlığa müracaat edilmesi gerekmektedir.

Yabancı Kurumlar Tarafından Türkiye'de İrtibat Bürosu Açılması

Yabancı uyruklu şirketlerin ticari faaliyette bulunmamak kaydıyla, irtibat bürosu açmak veya daha önceden alınmış iznin süresini uzatmak istemeleri halinde aşağıdaki belgelerle Hazine Müsteşarlığı'na (Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü) müracaat ederler.

1. Ana şirkete ait ve ilgili Türk Konsolosluğu veya Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı çerçevesinde hazırlanan Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi hükümlerine göre tasdik edilmiş faaliyet belgesi aslı,
2. Ana şirket hakkında hazırlanmış faaliyet raporu veya bilanço ve gelir tablosu,
3. İrtibat bürosunun kuruluş işlemlerini yürütmekle görevli olarak atanacak kişiye verilecek yetki belgesi aslı,
4. İrtibat bürosu kuruluş işlemlerinin başka bir kimse aracılığı ile yürütülmesi durumunda vekaletname aslı,

Açılış izni alan irtibat büroları vergi dairesine kayıt belgesinin bir örneğini en geç bir ay içinde Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü'ne gönderirler. Bürolar adres

Denge İzmir Bağımsız Denetim ve
Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.
1456 Sk. Punta İş Merkezi
No: 10/1 Kat: 13 Alsancak / İZMİR
Tel: (232) 421 26 00 Faks: (232) 421 26 01
info@dengeymm.com.tr

değişikliği durumunda yeni adreslerini en geç bir ay içinde Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü'ne bildirirler.

İrtibat bürolarına azami 3 yıllık süre ile faaliyet izni verilir. İrtibat bürolarının süre uzatımlarında geçmiş yıl faaliyetleri ile geleceğe yönelik plan ve hedefleri dikkate alınarak her defasında azami 3 yıl olmak üzere süre uzatımı verilebilir.

İrtibat bürolarının faaliyetinin sona erdirilmesi durumunda kapatma işlemi için, ilgili vergi dairesinden alınacak iş bırakma-yoklama fişi Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü'ne gönderilir. Bürolar kapanış ve tasfiye sonucunda oluşan bakiye haricinde transfer talebinde bulunamazlar.

Yabancı gerçek ya da tüzel kişilerce Türkiye'de açılacak şube işyeri vs. yerler nedeniyle elde ettikleri kazançların Türkiye'de vergilendirileceği de tabidir.

Kaynaklar:

<http://www.ankaradanismanlik.com>

Denge İzmir Bağımsız Denetim ve
Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.
1456 Sk. Punta İş Merkezi
No: 10/1 Kat: 13 Alsancak / İZMİR
Tel: (232) 421 26 00 Faks: (232) 421 26 01
info@dengeymm.com.tr

Denge İzmir Bağımsız Denetim ve
Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.
1456 Sk. Punta İş Merkezi
No: 10/1 Kat: 13 Alsancak / İZMİR
Tel: (232) 421 26 00 Faks: (232) 421 26 01
info@dengeymm.com.tr

